

ชื่อเรื่อง การค้นคว้าแบบอิสระ แนวทางการกำหนดพื้นที่ป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายอาวุธ อรุณสิทธิ์

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ร้าไพพรรณ อภิชาดิพงษ์ชัย กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คำยอง กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง แนวทางการกำหนดพื้นที่ป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและการจัดการของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ ในหมู่บ้านหนองหอยเก่า ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และ (2) ศึกษาแนวทางการกำหนดพื้นที่ป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ 12,958 ไร่ รอบ ๆ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 438 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 4,538 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 7,979 ไร่ และ แหล่งน้ำ 3 ไร่ ราษฎรจัดการใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งอาหาร และมีการบุกรุกทำเป็นพื้นที่เกษตรกรรมจำนวน 11 แปลง ส่วนแนวทางการกำหนดพื้นที่ป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน มี 4 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและชุมชนในการดำเนินการ (2) การจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินการ (3) การสำรวจแปลงพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย และ (4) การร่วมกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ออกจากพื้นที่

เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย เงื่อนไขที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ 1) การชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำทางศาสนาและชาวบ้าน 2) การใช้แผนที่ซึ่งช่วยให้ชาวบ้านเห็นภาพรวมของขอบเขตป่า 3) การพูดคุยต่อรองระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 4) การมีส่วนร่วมในการชี้จุดปักหมุด และ 5) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องจักรกลหนัก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา เจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม เช่น แผนที่ และการชี้จุดแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจของชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้าน รวมทั้งการตรวจสอบแนวเขตที่ร่วมกันกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

Independent Study Title Community Participatory Approach for Forest Land Demarcation in Nong Hoi Royal Development Center, Mae Rim District, Chiang Mai Province

Author Mr. Arwut Arunsit

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Avorn Opatpatanakit Chairperson

Assoc. Prof. Rampaipan Apichatpongchai Member

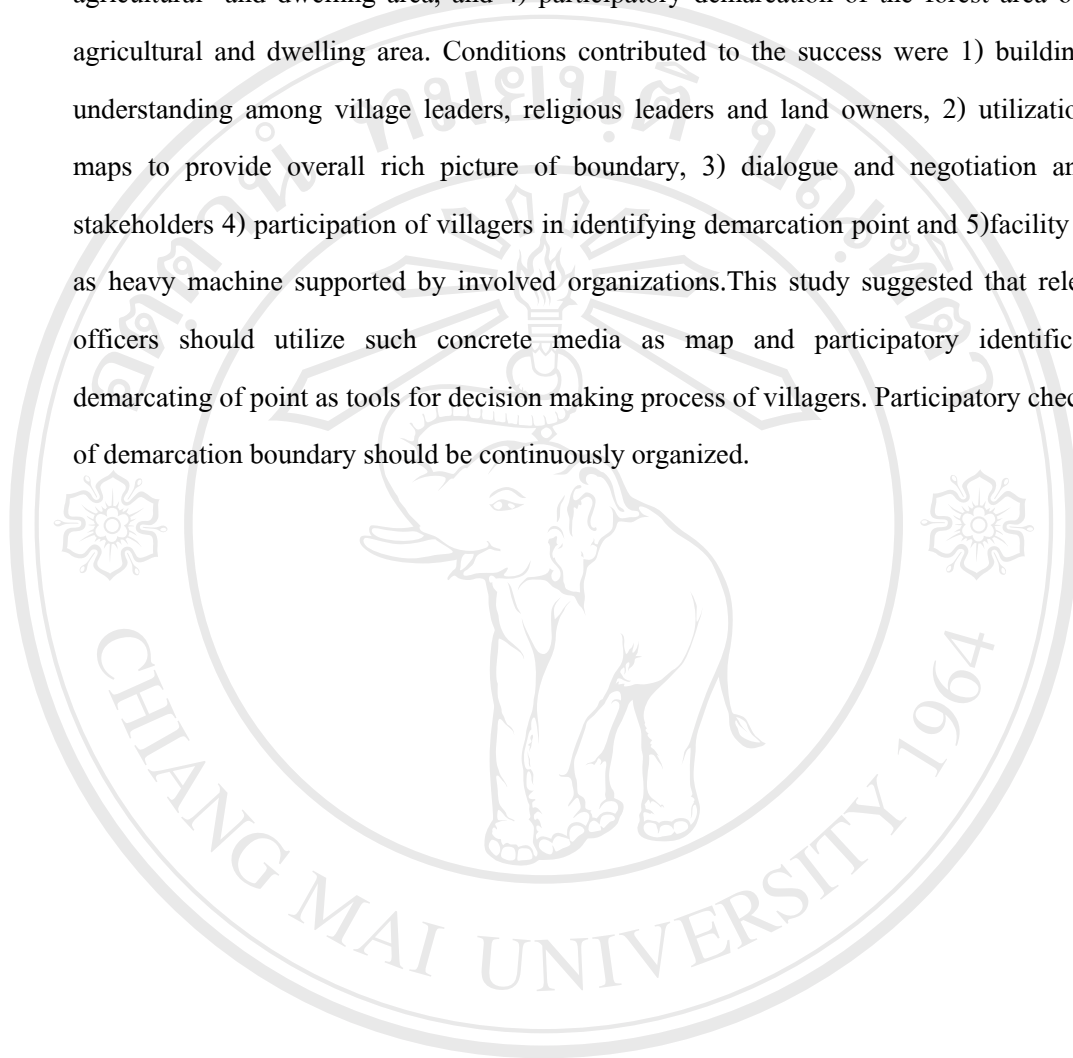
Assoc. Prof. Dr. Soontorn Khamyong Member

Abstract

This objectives of the study titled “Community Participatory Approach for Forest Land Demarcation in Nong Hoi Royal Development Center, Mae Rim District, Chiang Mai Province” were (1) to study land use pattern in forest land around Nong Hoi Royal Development Center, Mae Rim District, Chiang Mai Province, and (2) to study community participatory approach for forest land demarcation in Nong Hoi Royal Development Center. Qualitative research methodology was applied.

It was found that land use pattern of 12,958 rai surrounded Nong Hoi Royal Development Center was divided into 438 rai of dwelling area, 4,538 rai of agricultural area, 7,979 rai of forest area and 3 rai of reservoir. Villagers utilized forest area as food and fuel source. Eleven plots of forest land were encroached for agricultural land. Community participatory approach for forest land demarcation had four steps, as follows, 1) the readiness of staff and community, 2) tools and facilities preparation, 3) surveying of

agricultural and dwelling area, and 4) participatory demarcation of the forest area out of agricultural and dwelling area. Conditions contributed to the success were 1) building up understanding among village leaders, religious leaders and land owners, 2) utilization of maps to provide overall rich picture of boundary, 3) dialogue and negotiation among stakeholders 4) participation of villagers in identifying demarcation point and 5) facility such as heavy machine supported by involved organizations. This study suggested that relevant officers should utilize such concrete media as map and participatory identification demarcating of point as tools for decision making process of villagers. Participatory checking of demarcation boundary should be continuously organized.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved